

Rekabet Kurumu soruşturmalarının uzun dönemli trendleri bize ne anlatıyor?

Ocak 2023

Rekabet Kurulu git gide daha fazla soruşturma açmakta ve açtığı soruşturmaların sonucunda daha yüksek cezalar vermektedir. Kurul'un rekabet ihlallerine karşı tavrını anlamak için uzun dönemli trendlere bakmakta yarar var. Bu amaçla, soruşturma sayısı, soruşturma sonucunda ceza alma olasılığı ve verilen rekabet cezası tutarını yıllara ve görev yapan başkanların dönemlerine göre analiz ettik. Ceza miktarlarının son 25 yıl içinde ABD Doları cinsinden seyrini görmek, Kurum'u takip eden çoğu kişiye ilginç gelecektir.

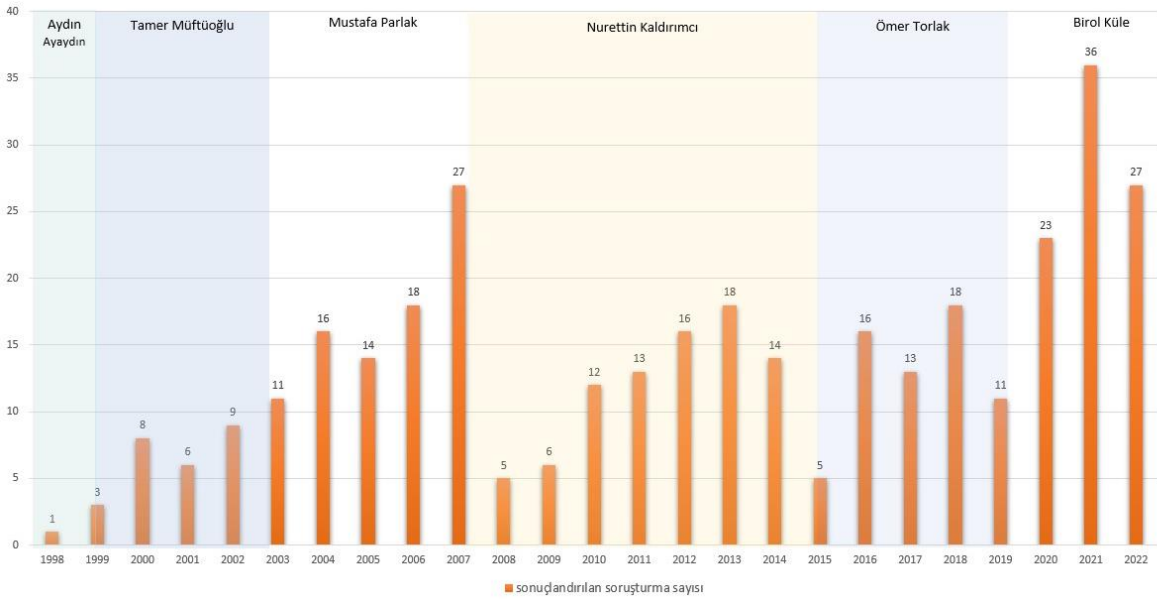
Rekabet Kurumu soruşturmalarının uzun dönemli trendleri bize ne anlatıyor?

Ali Ilıcak

Rekabet Kurumu'nun ("RK") 25 inci yılını geride bıraktık. RK'nun piyasalara müdahalesinin en önemli aracı olarak görülen soruşturmalara ilişkin veriler, ilginç bazı trendleri içlerinde barındırıyor. Bu trendleri daha iyi görebilmek için, karar istatistiklerinden derlediğimiz verileri başkanlara göre bölümlere ayırdık. Sonuçlanan soruşturma sayısı, bu soruşturmanın ceza ile sonuçlanma oranı ve dolar cinsinden verilen para cezası miktarı parametrelerinin uzun dönemde gösterdiği seyir üzerinden bir analiz yaptık.

İlk gözlemimiz, RK'nun ilk on yılında soruşturma sayılarının sürekli olarak artarken, sonraki sekiz yılında azalma eğilimine girdiği, 2016 ve sonrasında ise eski trendine geri döndüğüdür. 2007-2015 arasındaki dönemde RK'nun kamuyu kendi misyonu ile ilgili olarak bilgilendirmeye, kurumsal alt yapısını sağlamlaştırmaya ve rekabet savunuculuğuna odaklandığı söylenebilir. Bunun sonucu olarak, soruşturma açarak şirket davranışlarına doğrudan müdahale etmenin arka plana atıldığını görüyoruz.

Şekil 1: Başkanlara göre sonuçlanan soruşturma sayısı

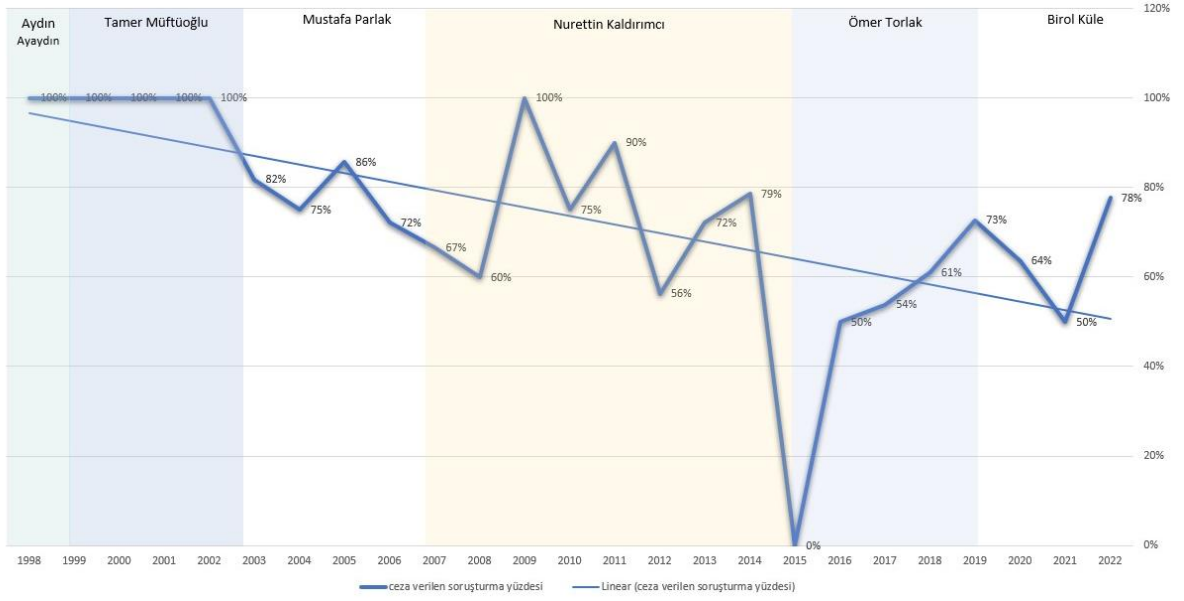

Yıllık **ortalama** soruşturma sayısı 2016 sonrası dönemde, 2008-2015 arası döneme göre ikiye katlanarak 20'ye ulaştı. 2021'de 36 soruşturmayı sonuçlandıran RK, geçen seneyi 27 soruşturma ile tamamladı.¹

İkinci gözlemimiz, soruşturmanın ceza ile sonuçlanma oranının 2015 yılında sıfır ile dip yaptığı, sonraki yıllarda da önceki dönemlere göre düşük seyrettiğidir. Geçen yıl soruşturmanın %78 oranında ceza ile sonuçlanması, bu düşüş eğiliminin kırıldığı anlamına gelebilir.

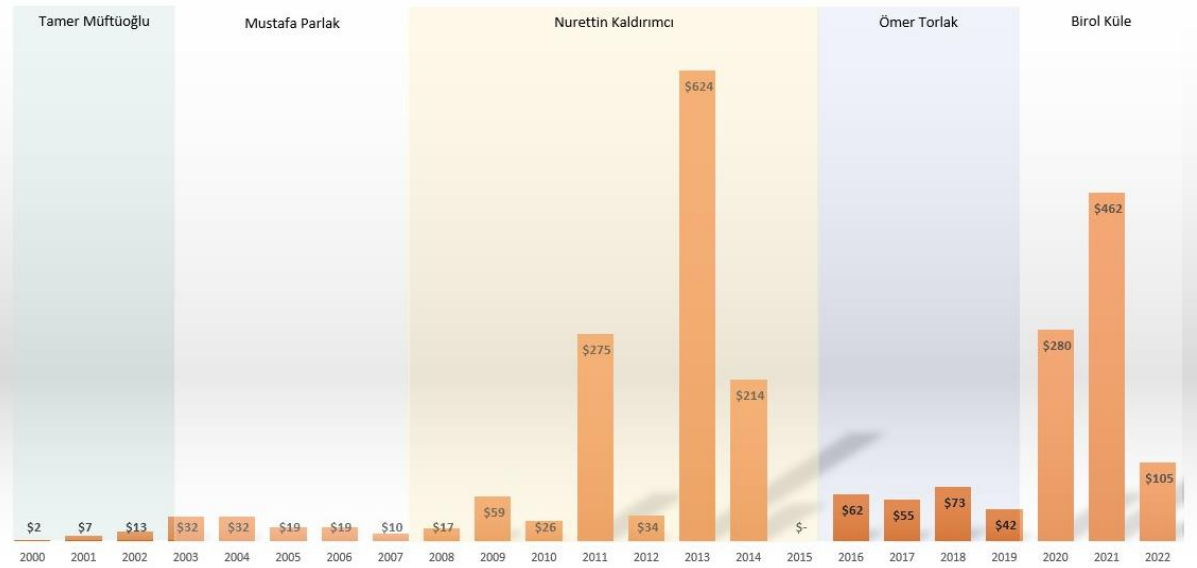
¹ Analizlerimizde yargı kararı üzerine yeniden verilen soruşturmalara yer vermedik. O nedenle RK'nun istatistikleri ile farklılıklar içermektedir.

Şekil 2: Soruşturmanın ceza ile sonuçlanma oranı

Üçüncü gözlemimiz, RK'nın verdiği rekabet cezalarının uzun dönemde aslında yükseliş eğiliminde olduğu, ancak Türk lirasındaki değer kaybına yenik düştüğüdür.² Verdiği cezaları, o yılın ortalama kurundan ABD dolarına çevirerek baktığımız uzun vadeli resimden çıkarılabilecek tek anlamlı sonuç bu olur herhalde. Zira, hem ABD dolarının da 25 yıl gibi uzun bir dönemde değer kaybetmesinden, hem de ekonomideki ve dolayısıyla şirketlerin cirolarındaki büyümeyi dikkate almamızdan kaynaklanan nedenlerle, Şekil 3'e yansıyan trendler yanıltıcı olabilmektedir.

Şekil 3: Rekabet cezaları (yıllık, milyon ABD doları)

² Analizde yalnızca RK'nun 4054 sayılı Rekabet Kanunu'nun 16/3 sayılı maddesi uyarınca esastan verdiği cezaları hesaba kattık, usul cezalarını dikkate almadık.

Yine de başkanlara göre alt dönemlere ayırarak bakarsak,

- 1) 2008-2015 döneminde, az sayıda ancak yüksek cirolu şirketlere yönelik gerçekleştirilen soruşturma sonucunda yüksek ceza rakamları ortaya çıkmıştır. Bu dönemde Türk lirasının ABD dolarına karşı değerli seyretmesi, dolar cinsinden cezaların yüksek görülmesinin ikinci bir nedenidir.
- 2) 2016-2020 döneminde, Türk lirasındaki değer kaybının dolar cinsinden cezaları küçültmesine rağmen, cezalarda kalıcı bir artış gerçekleşmiştir.
- 3) 2020'den bu yana yıllık ceza tutarının, Türk lirasındaki büyük değer kaybına rağmen artık daha yüksek bir patikaya oturduğu görülmektedir.

Sonuç

RK, yirmi beşinci yılında hem çok sayıda soruşturma ile şirketlerin piyasadaki davranışlarına müdahale eden, bunları yüksek para cezaları ile sonuçlandıran bir rekabet otoritesi haline gelmiştir. Şirketlerin haklarında açılan bir soruşturma sonucunda ceza alma olasılıkları geçen yıl %78 gibi yüksek bir orana çıkmıştır. Bu üç parametredeki artışın, RK'nun şirketler üzerindeki caydırıcılığını çok yükselttiği ve rekabete uyum çabalarını arttırdığı ortadadır.

ABOUT US

ICR Economic Research offers its expertise in economic theory, quantitative techniques, and the usage of competition economics in Turkish jurisdiction to complement legal teams' competition law cases. We help lawyers when it comes to competition economics.

CONTACT THE AUTHOR

Ali Ilıcak

ali.ilicak@icreconomics.com

